

ЗАСОБИ ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ НА УКРАЇНСЬКОМУ ТЕЛЕБАЧЕННІ

Здоров'я – важлива й необхідна умова повноцінного життя людини в суспільстві. Інформація про нього повинна посідати провідне місце в системі медійного простору, оскільки це значною мірою впливає на загальний рівень захворюваності населення. Формування нової культури здоров'я, підвищення обізнаності населення в галузі медицини мають бути важливими завданнями медійників. Адже незадовільний рівень здоров'я суспільства – це не проблема лише медицини чи держави, а загалом усіх соціальних інститутів.

Медицина як самостійна наукова галузь перебуває в постійному розвитку. Попит же на поширення якісних наукових знань на телебаченні пов'язаний безпосередньо з процесом розвитку практичної охорони здоров'я, медичної науки та загальноосвітньої системи обміну науковою інформацією.

Ця тематика належить не лише до медичної категорії, а насамперед – соціальної. Тема здорового способу життя охоплює причини виникнення, профілактику й раннє діагностування хвороб, медичну статистику, життєві історії різних людей, які пов'язані зі спортом або медициною та ін. Тож ЗМІ відіграють визначальну роль у заходах запобігання поширення хвороб і можуть сформувати суспільну думку про те, що уникнути захворювань можна, дотримуючись здорового способу життя.

Тему висвітлення здоров'я в сучасних засобах масової інформації досліджували науковці С. Нерян, І. Нікберг. Поняття медичної журналістики та історію її становлення з'ясували Г. Демочко[6] і С. Кость [7]. Попри це в науковій літературі донині не було порушене питання про популяризацію здорового способу життя на українському телебаченні.

У ході роботи виокремлено такі основні ознаки програм про здоровий спосіб життя: охоплення широкої аудиторії, яка цікавиться найбільш ефективними методами покращення стану здоров'я, зважаючи на свою стать, вік та впливи специфічних чинників; об'єктом відображення у таких програмах постають найбільш поширені захворювання, профілактика й лікування, медична статистика, нові закони галузі, стан державних та приватних медичних закладів, тренди в харчуванні та спорті, історії відомих та звичайних людей, нові досягнення у медичній сфері. Ці теми відображають на телеекрані за допомогою нарисів, інтерв'ю, репортажів, багатосерійних проектів у форматах ток-шоу навчальних програм та інших. Зазначені ознаки умотивовують функційне призначення програм про здоровий спосіб життя – реалізацію інформативної, аналітичної, пізнавальної, соціальної, контрольної та функції пропагування.

Аналіз теоретичної частини дослідження уможливив визначення особливості композиції та жанрового оформлення програм про здоровий спосіб життя на українському телебаченні. Зроблено спробу визначити певні тенденції висвітлення обраних тем і поділити їх на дві групи. Перша – це програми первинної профілактики, які передбачають дві стратегії: популяризаційну й індивідуальну. Тобто в першому випадку програми пропагують здоровий спосіб життя для всього населення як ключ до розв'язання багатьох проблем зі здоров'ям, а в другому відбувається профілактика серед груп ризику за епідеміологічними ознаками. Друга група – це вторинна профілактика – комплекс заходів щодо усунення виражених факторів ризику, які за певних умов можуть призвести до загострення або рецидиву захворювання.

Щоб краще донести аудиторії інформацію про здоровий спосіб життя, повний фактаж, думки фахівців, інтерв'ю з героями, результати експертиз та ін., її потрібно втілити в певному жанрі.

Сучасна система телевізійних жанрів об'єднує різні формати журналістики, мистецтва, популяризації науки, а також форми розваги та навчання – починаючи від ток-шоу, телепередач і навчальних програм до теленовел і розважальних шоу. Останній тип є одним із найпопулярніших серед проаналізованих програм про здоровий спосіб життя.

Наприклад, як розважальне шоу класифікуємо програми «Життя без обману» («1+1»), реаліті-шоу про перевтілення жінок «Поверніть мені красу» («1+1»), медичні проекти «Я соромлюсь свого тіла» («СТБ») та «За живе!» («СТБ»), розважальне шоу на сімейну тематику «Все буде добре» («СТБ») і проект для учасників, які страждають від зайвої ваги, «Зважені та щасливі» («СТБ»). У зазначених програмах журналісти, які порушують тему здорового способу життя, найчастіше створюють інформаційні продукти про схуднення та спортивні заняття, які не потребують великих зусиль, або намагаються зробити матеріал сенсаційним за допомогою пошуку цікавих фахівців та унікальних героїв чи показу особистих, майже інтимних речей.

Найбагатшою палітрою тем серед проаналізованих програм, на нашу думку, відрізняється «Сніданок з 1+1». У сюжетах «Сніданку» часто присутні лікар-дієтолог Наталія Носко і Галина Незговорова, експерт з правильного харчування Лора Філіпова, українські спортсмени, медики, представники Міністерства охорони здоров'я України та інші фахівці. Гостями програми стають і звичайні люди, які досягли успіхів у схудненні: «Подружжя, яке важило 213 кг, поділилося своєю історією схуднення», «Вона перемогла себе і схудла на 34 кг – в гостях Тетяна Примак», «Набрати вагу важче, ніж скинути – історія дівчини, яка схудла до 47 кілограмів». Темата сюжетів постають різні проблеми та способи їхнього вирішення: «Чому виникають пігментні плями і як із ними боротися», «Чому в аптеках неможливо придбати вакцини», а також поради для повсякдення, які допоможуть глядачам наблизити свій стиль життя до здорового та правильного: «Спортивна кулінарія: фігурні млинці та свіжі новини», «Майстер-клас із йоги: Людмила Барбір та Ірина Гулей виконали асани в прямому ефірі», «Які рослини можна вирощувати алергікам»

Отже, тема здорового способу життя – це одне з найактуальніших та найбільш обговорюваних питань сьогодення, яке стосується багатьох сфер, починаючи від стосунків з людьми, закінчуючи гігієнічними процедурами. У висвітленні таких тем присутню роль відіграє телебачення, яке є основним способом і головним джерелом інформування громадськості про актуальні питання здорового способу життя. Для підготовки якісних матеріалів важливо обрати актуальну тему й відповідну композицію, зумовлену жанром програми, яка зробить матеріал легким для сприйняття аудиторією.

Список використаних джерел:

1. Акинфиев С. Развлекательная составляющая современного телевидения [Электронный ресурс] / С. Акинфиев // Электронный научный журнал «Медиаскоп»: [Веб-сайт]. – Режим доступа : <http://med.ascorp.ru/node/230>.
2. Александровский Б. П. Словарь клинических терминов (с переводным и толковым значением) / Б. П. Александровский, В. Г. Соколовский – К : Здоров'я, 1969. – 248 с.
3. Андрущенко М. Ю. Іміджеві імперативи українського телебачення: монографія / М. Ю. Андрущенко. – К : Щек, 2008. – 215 с.
4. Бутрим В. В. Телебачення прямого ефіру: навч. посіб. / В. В. Бутрим, І. Г. Машенко. – К : Либідь, 1991. – 200 с.
5. Гріневич І. І. Сутність здорового способу життя: історично-педагогічний аналіз проблеми // Наукові записки. Психолого-педагогічні науки. – Ніжин, 2001. – № 1. – с. 92–99.
6. Демочко Г. Харківська медична періодика 1920-30-х рр. як джерело з історії охорони здоров'я у столиці Радянської України / Г. Демочко // Сьомі Богданівські читання : матеріали Всеукраїнської наукової конференції з нагоди 417-річчя від дня народження гетьмана Богдана Хмельницького / ЧНУ ім. Б. Хмельницького – Черкаси : Чабаненко Ю. А., 2013. – 480 с.
7. Кость С. Західноукраїнська преса першої половини ХХ ст. у всеукраїнському контексті (засади діяльності, періодизація, структура, особливості функціонування) / С. Кость ; М-во освіти і науки України, Львів. національний університет ім. Івана Франка. - Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2006. - 514 с.
8. Сніданок 1+1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://1plus1.ua/snidanok-z-1-1>.

Науковий керівник: к. філол. н., доцент Надточій О. Л.